

Matematika 2

Diferencijalne jednačine višeg reda (DJVR)

Petar Katić

1 DJVR sa konstantnim koeficijentima

Oblik (drugog reda): $a \cdot y''(x) + b \cdot y'(x) + c \cdot y(x) = r(x)$

Rješavanje:

1) Pronalazak rješenja karakterističnog polinoma $a\lambda^2 + b\lambda + c = 0$

Polinom n -tog reda ima n rješenja, a to su $\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_n$.

2) Pronalazak homogenog rješenja y_H

Ako su nule polinoma iz 1) realne:

$$y_H = C_1 e^{\lambda_1 x} + C_2 e^{\lambda_2 x} + C_3 e^{\lambda_3 x}$$

Ako su **neke** nule polinoma iz 1) višestruke (npr. $\lambda_1 = \lambda_2$):

$$y_H = C_1 e^{\lambda_1 x} + C_2 x e^{\lambda_2 x} + \dots$$

Ako su **neke** nule polinoma iz 1) kompleksne (npr. λ_1 i λ_2 su par rješenja):

$$\lambda_{1/2} = \alpha \pm i\beta$$

$$y_H = C_1 e^{\alpha x} (\cos \beta x) + C_2 e^{\alpha x} (\sin \beta x) + \dots$$

3) Provjeravanje $r(x)$

Ako je $r(x) = 0$, tj. jednačina je homogena, onda je zadatak gotov i $\mathbf{y} = \mathbf{y}_H$

Ako je $r(x) \neq 0$, tj. jednačina je nehomogena, onda radimo dalje i $\mathbf{y} = \mathbf{y}_H + \mathbf{y}_P$

4) Rješavanje nehomogene jednačine

Tražimo još y_P , partikularno rješenje.

Provjeravamo da li $r(x)$ odgovara obliku $e^{\alpha x} (P_{n1}(x) \cos \beta x + P_{n2}(x) \sin \beta x)$.

Ako odgovara, pronalazimo $P_{n1/2}$, α i β .

Računamo k , koje je jednako višestrukosti rješenja $\alpha + i\beta$ polinoma iz 1).

Računamo $s = \max\{n_1, n_2\}$.

Konačno, $y_P = x^k e^{\alpha x} (Q_s(x) \cos \beta x + R_s(x) \sin \beta x)$.

Q_s i R_s su polinomi nepoznatih koeficijenata, npr. A , $Ax + B$, $Ax^2 + Bx + C$, ...

Računamo izvode y_P i vraćamo ih u početnu jednačinu, te dobijamo koeficijente.

Vraćamo koeficijente u y_P i zapisujemo konačno rješenje $y = y_H + y_P$.

Ako ne odgovara, rješavamo pomoću Lagranžovog metoda.

Ako je $y_H = C_1 y_1(x) + C_2 y_2(x)$, rješavamo sistem:

$$C_1'(x)y_1(x) + C_2'(x)y_2(x) = 0$$

$$C_1'(x)y_1'(x) + C_2'(x)y_2'(x) = r(x)$$

Ako je $y_H = C_1 y_1(x) + C_2 y_2(x) + C_3 y_3(x)$, rješavamo sistem:

$$C_1'(x)y_1(x) + C_2'(x)y_2(x) + C_3'(x)y_3(x) = 0$$

$$C_1'(x)y_1'(x) + C_2'(x)y_2'(x) + C_3'(x)y_3'(x) = 0$$

$$C_1'(x)y_1''(x) + C_2'(x)y_2''(x) + C_3'(x)y_3''(x) = r(x)$$

I tako dalje.

Dobijemo nepoznate $(C_1(x), C_2(x), \dots)$ i uvrstimo ih u $y_P = C_1(x)y_1(x) + C_2(x)y_2(x), \dots$

2 DJVR sa promjenljivim koeficijentima drugog reda

Oblik: $y''(x) + p(x)y'(x) + q(x)y(x) = 0$

Rješavanje:

Poželjno je da imamo $y_1(x)$. Ako nemamo, nagađamo ga.

Nađemo $y_2(x)$ preko formule $y_2(x) = y_1(x) \int \frac{1}{y_1^2(x)} e^{-\int p(x)dx} dx$

Konačno, $y = C_1 y_1(x) + C_2 y_2(x)$